

**TEMEIURI BIBLICE NOUTESTAMENTARE CU
PRIVIRE LA OFICIEREA SFINTELOR TAINE
ȘI IERURGIILOR BISERICESTI (III)**

Prot. dr. Ioan Bude

**NEW-TESTAMENT BIBLICAL GROUNDS CONCERNING THE
OFFICIATION OF THE HOLY CHURCH SACRAMENTS AND
BLESSINGS (III)**

Abstract: Addressing mostly priests and Religion teachers, but also any believer, the entire publicistic series that we commence at this point desires, in a straightforward, plain and clear manner (without proposing thematic biblical theology approaches, but by means of a rigorous selection of minimally commented texts), to bring forth again *The Truth* of the Holy Sacraments before the readers, whoever they might be or – why not? – lead the readers before *The Truth*, That „is the same for yesterday, today and forever” (*Jews 13, 8*): The Lord and Our Saviour, Jesus Christ, present, alive and active in all undertakings of His Church

Keywords: holy sacraments, blessings, biblical theology, Church

II

MIRUNG E R E A

NOTĂ PRELIMINARĂ

Dumnezeiasca făgăduință a Domnului nostru Iisus Hristos, făcută în ziua Înălțării Sale cu trupul la cer: „[...] iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului [...]” (*Matei 28, 20*), s-a împlinit deja de mult și se va împlini mereu, până la a doua Sa venire. Cum ? Prin Sfintele Taine ale Bisericii, prin care Iisus Domnul este și va fi prezent în mod real și substanțial în Biserică și în istorie, revărsând în chip văzut și neconținut harul Său cel nevăzut peste toți oamenii și peste toată făptura, spre sfințirea și mântuirea întregii creații.

Cuvintele Sfântului Apostol Pavel din *Efeseni 4, 5*: „Este un domn, o credință, un botez”, îi determină pe toți creștinii să susțină că într-adevăr au un singur Domn - Iisus Mântuitorul; o singură credință – cea întemeiată pe cuvântul Evangheliei și un singur Botez – prin care toți „se îmbracă în Hristos”.

Din păcate însă, lucrurile se prezintă cu totul altfel în realitate, pentru că singurul Domn este înțeles felurit, singura credință este interpretată încă și mai variat, iar singurul Botez este înțeles și practicat atât de diferit, încât mulți nici nu-l mai consideră unic.¹ Dar de fapt, în aceeași manieră sunt înțelese și practicate astăzi și celelalte Sfinte Taine.

Această situație ne amintește de Pilat, care se întreba oarecând: „Ce este Adevărul?” (Ioan 18, 38), fără a fi în stare să-L întrezărească măcar, deși Îl avea întreg și absolut, chiar în fața ochilor.

Adresându-se cu precădere preoților și profesorilor de Religie, dar și oricui dorește a se documenta, studiul de față, ca și întregul serial publicistic pe care astfel îl deschidem, dorește ca într-o manieră directă, simplă și clară, fără a-și propune abordări tematice de înaltă teologie biblică, dar printr-o riguroasă selecție de texte minimal comentate, să aducă din nou *Adevărul* Sfintelor Taine în fața cititorilor, oricine ar fi ei, sau – de ce nu? – să-i conducă pe cititori înaintea *Adevărului*, Care „și ieri și azi și în veac este același” (Evrei 13, 8): Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prezent, viu și activ în toate lucrările sfinte ale Bisericii Sale.

Întrucât terenul pe care-l vom „explora” în căutarea *Adevărului* suprem, este canonul Noului Testament, se impune ca în privința acestuia să ținem cont de următoarele aspecte.

a). Mai întâi, să nu uităm că în majoritatea lor, cărțile Noului Testament sunt scrieri ocazionale. Unele sunt adresate unor comunități locale, altele unor Biserici regionale, altele unor persoane particulare, iar altele au un caracter enciclic. Scopul lor diferă în funcție de necesitățile destinatarilor, iar autorii lor sunt și ei diferiți; unii fac parte dintre Apostolii Domnului, iar alții sunt doar ucenici apostolici, nefiind martori direcți ai evenimentelor pe care, totuși, le descriu în mod unitar cu ceilalți.

b). Este extrem de important să mai reținem că în canonul Noului Testament nu ni s-au păstrat decât 27 de cărți, față de câte se vor fi scris în realitate, adică mult prea puține pentru a ne oferi răspunsuri pe măsura așteptărilor noastre, la toate problemele pe care le avem de elucidat.

c). Așadar, ar fi o gravă lipsă de onestitate din partea cuiva, să pretindă că doar în aceste 27 de cărți se pot „stinge” inutilele și interminabilele polemici doctrinare dintre confesiunile creștine de astăzi.

d). Prin urmare, lecturând ca pentru scopuri de studiu și fără prejudecăți cărțile Noului Testament, vom găsi în ele mai toate indiciile pe care le căutăm în legătură cu Sfintele Taine și Ierurgii bisericești, iar dacă totuși se întâmplă să nu aflăm chiar totul, așa cum de regulă pretindem, înseamnă că spre deosebire de noi și de vremea noastră, pe atunci nimeni n-a avut îndoieli sau orientări părelnice, n-a ridicat obiecții și nici n-a pus vreo interdicție, toate fiindu-le clare tuturor.

e). Și, ca o ultimă precizare, chiar dacă în opiniile moderniste, citările neabreviate (nume de sfinți, de autori și de cărți biblice, sau denumiri de locuri, de cărți și de slujbe religioase), sunt considerate depășite și chiar neacademice, ne asumăm totuși răspunderea de a exprima în întregime și în scris, aceste nume și denumiri sfinte, așa cum de fapt, verbal, o facem tot timpul.

Niciodată nu ne va fi prea mult, prea greu, sau „neacademic”, să arătăm celor pomeniți în acest fel, respectul cuvenit.

Menționăm că prezenta notă va precede, cu titlu preliminar, fiecare din celelalte Sfinte Taine, care urmează a fi prezentate.

AUTORUL

PARTEA I

CONSIDERENTE GENERALE DESPRE MIR ÎN GENERAL ȘI DESPRE SFÂNTUL ȘI MARELE MIR ȘI TAINA MIRUNGERII, ÎN SPECIAL

În Ortodoxie, Mirungerea reprezintă acea Sfântă Taină prin care se conferă celui nou botezat darurile sau harismele Duhului Sfânt¹, ea fiind inseparabilă de Sfânta Taină a Botezului și confirmând imediat, sau „oficializând” pe loc statutul de „făptură nouă” (*II Corinteni 5, 17*) al proaspătului creștin, prin ungerea lui, cu Sfântul și Marele Mir, chiar la scoaterea din cristelniță, pe principalele părți ale trupului: la frunte, ochi, nări, gură și urechi, pentru sfințirea simțurilor, pe piept și pe spate, spre sfințirea inimii și întărirea voinței, la mâini și picioare, pentru binecuvântarea tuturor faptelor și cărărilor vieții sale.²

Formula sacramentală a acestei ungeri speciale este „*Pecetea Darului Duhului Sfânt. Amin!*” și este preluată din textul *Epistolei II Corinteni 1, 21-22*: „*Iar Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi, în Hristos și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit pe noi și a dat arvuna Duhului în inimile noastre*”. Despre vechimea întrebuițării respectivei formule, ca și a ritualului în sine al Mirungerii, păstrat neschimbat până astăzi, ne dă mărturie *Canonul al șaptelea* al Sinodului II Ecumenic, care o și citează ca atare, ceea ce înseamnă că la acea dată (anul 381), ea era deja de mai mult timp generalizată în practica liturgică a Bisericii.³

Denumirea de „Mir-ungere” este grecească („to mýron hrisma; lat. „unc-tio”), definind materia Tainei: *Sfântul și Marele Mir*.

Dar ce este mirul („to mýron”) în general ? Cel mai cunoscut este „mirul de nard”, un produs uleios, extrem de parfumat și de prețios, cu care, în vechime, se ungeau regii, marii preoți și alte personalități marcante, atât în anumite momente solemne din viață, cât și la moarte.

Ca mod de obținere „mirul de nard se storcea din rădăcina și cotorul unei anumite plante („nardostáchys iatamánsi”) foarte bine mirositoare și foarte mult apreciată în antichitate, care creștea în părțile de sud și cele de est ale Indiei. De aici era adusă cu caravanele în Palestina. Un centru renumit pentru fabricarea mirului de nard era (și) Tarsul Ciliciei. Pentru a se putea păstra multă vreme nealterate, mirurile veritabile se puneau în vase de alabastru. Piatra de alabastru se găsea din abundență în Asia Mică, India, Egipt (în zona Tebei) și în Siria, în apropierea Damascului... Forma cea mai obișnuită a vaselor de alabastru, în care se păstrau mirurile, era cea con, sau chiar și cea de corn. După ce se umplea până sus, gâtul îngust se închidea ermetic și se sigila. Pentru folosirea mirului de nard, se rupea gâtul vasului de alabastru” (cf. Vasile Gheorghiu, *Evangelhia după Matei*, p. 702).⁴

Dar în exprimarea noastră cultică, prin „Mir” se înțelege *Sfântul și Marele Mir*, cel folosit în Taina Mirungerii, la târnosirea bisericilor, a altarelor, la sfințirea antimiselor, precum și la reprimirea în Ortodoxie a celor căzuți din dreapta credință.

Sfântul și Marele Mir este net deosebit, calitativ, de mirul de nard, precum și de celelalte miruri, parfumuri și esențe arome din industria cosmetică a tuturor timpurilor, atât din punct de vedere al compoziției și al preparării, cât și al utilizării lui.

El se obține din untdelemn curat de măsline, în amestec cu vin de cea mai bună calitate și cu multe și felurite balsamuri, esențe și plante arome indigene și orientale, însumând aproximativ 38 de soiuri. Este cunoscut faptul că pentru obținerea a 300 litri de Mir, e nevoie de mai mult de 1 tonă de astfel de ingrediente. Mai știm de pildă, că pentru prepararea Sfântului și Marelui Mir din anul 2010, s-au folosit 720 litri de vin, 360 litri de ulei de măsline, 100 litri de uleiuri esențiale și aproximativ 12 găleți de diferite plante arome.

O astfel de preparare a Sfântului și Marelui Mir se face la intervale de câțiva ani ⁵, printr-o atentă selecție a ingredientelor, apoi prin amestecarea și fierberea lor progresivă, în primele trei zile din Săptămâna Patimilor. Pe urmă, în Joia Mare, în cadrul Liturghiei Sfântului Vasile cel Mare (unită cu Vecernia), imediat după pregătirea Sfintei Împărtășanii pentru bolnavi (pentru un an de zile), se oficiază slujba solemnă de sfințire a Sfântului și Marelui Mir, de către toți membrii Sfântului Sinod, în frunte cu Patriarhul țării. Astfel sfințit, Sfântul și Marele Mir urmează a fi distribuit – prin intermediul eparhiilor – la toate bisericile din Patriarhie.

Din acest moment, Sfântul și Marele Mir devine un autentic vehicul purtător al infinitelor energii ale Duhului Sfânt, reprezentate prefigurativ prin mulțimea ingredientelor arome din care a fost preparat. La rândul lor, chiar din momentul administrării, aceste nenumărate daruri și puteri ale Duhului Sfânt, vor începe a activa, progresiv, tot atâtea virtuți morale în viața celui încreștinat, virtuți pe care, în *Galateni 5, 22-23*, Sfântul Apostol Pavel le definește generic drept „roadă a Duhului”: „*Iar roada Duhului este: dragoste, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credință, blândețe, înfrânare, curățire*”, iar în concluzie, afirmă: „*Împotriva unora ca acestea nu este lege!*” (v.23), adică, pe lângă infinitatea lor numerică, nici din punct de vedere valoric, nu pot fi depășite de nimic. De aceea, în înșiruirea de mai sus, denumirile lor nici nu sunt articulate, pentru că fie separat, fie împreună, ele întotdeauna sunt nelimitate. În Biserică, modul material concret și văzut al realei împărtășiri a noului botezat de toate aceste daruri, a fost mai întâi „punerea mâinilor”, iar mai apoi ungerea cu Sfântul și Marele Mir (Mirungerea).

Sfinții Părinți ne învață că Mirungerea trebuie aplicată imediat după momentul Botezului și nu amânată cu anii ⁶, căci se poate întâmpla ca unii dintre cei nemiruiți să moară, rămânând astfel pentru totdeauna, lipsiți de cele mai prețioase daruri de viață și de mântuire.

Dacă efectele juridice ale Botezului, ca: iertarea de osânda păcatului strămoșesc, precum și integrarea „făpturii celei noi” în comunitatea liturgică familială și eclezială, îl unesc pe cel încreștinat cu Biserica lui Hristos sub aspect

comunitar, despre efectul juridic al Mirungerii, aflăm de la Sfântul Apostol Pavel că prin această Sfântă Taină, comuniunea relizată prin Botez se amplifică până la nivelul de „îmbrăcare” propriu-zisă a acestuia cu Hristos: „*Căci căți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat*” (Galateni 3, 27).

Iar această „îmbrăcare în Hristos” nu este un act extern și pasiv, ci o experiență din ce în ce mai conștientă și mai activă, dar și din ce în ce mai personală și mai specifică vieții fiecărui creștin, căci „*numai morții nu simt când sunt îmbrăcați*”, spunea Sfântul Simeon Noul Teolog (în *Cuvântarea morală*, IV)⁷. Ba mai mult, este dovedit biblic faptul, că numele celor „îmbrăcați în Hristos” au fost scrise deja și „în cer” în *Cartea Vieții* (cf. *Luca 10, 20; Evrei 12, 23; Apocalipsa 3, 5 și 13, 8*).

În continuare, urmând derularea firească a rânduielii bisericești, după Botez, Mirungere și prima tundere în chipul Crucii (ca semn de supunere înaintea lui Dumnezeu și ca cea dintâi smerită jertfire a frumuseții lui trupești), pruncul este adus în fața altarului spre îmbisericare și împărtășire și, cu aceasta, integrarea sa în Biserică este înfăptuită⁸, urmând ca în timp, odată cu vârsta, ea să devină și completă, prin împărtășirea lui și de celelalte Sfinte Taine.

Așadar, oricare ar fi fost denumirile Mirungerii în cărțile Noului Testament: fie „punerea mâinilor” (*Fapte 8, 15-17; 19, 6; Evrei 6, 2*), fie „întărire”, „ungere”, sau „pecetluire” (*II Corinteni 1, 21-22; I Ioan 2, 20, 27*), cert este că toate se refereau la una și aceeași Sfântă Taină a Mirungerii, contemporană cu cea a Botezului, inseparabilă de aceasta și aflându-se în practica apostolică încă de la începuturile Bisericii. Mirungerea este „puterea de sus” cu care Iisus Domnul promite să-i „îmbrace” pe Sfinții Săi Apostoli (*Luca 24, 49; cf. și Ioan 14, 16-17, 26; 15, 26; 16, 7-14; Fapte 1, 8*). În fapt, această „făgăduință”, care este și care vine și din partea Tatălui (*Luca 24, 49*), s-a și împlinit la Cincizecime (*Fapte 2, 1-4*) și se va împlini mereu, până „în zilele din urmă” (*Ioil, 3; Fapte 2, 16-21*), ca o „turnare” din plinătatea Duhului Sfânt „peste tot trupul” celor ce au fost și vor mai fi botezați.

Deci, Mirungerea – ca și toate celelalte Sfinte taine – are drept sursă pe Duhul Sfânt, iar ca Săvârșitor real, dar nevăzut, pe Hristos Domnul; săvârșitorii văzuți, pământești, sunt episcopii și preoții⁹, iar primitorii sunt toți creștinii de curând botezați.¹⁰

PARTEA a II-a

SFINTELE EVANGHELII SINOPTICE DESPRE TAINA MIRUNGERII

CAPITOLUL I

MIRUNGAREA ÎN SFÂNTA EVANGHELIE DUPĂ MATEI

a). *Matei 3, 11*: „*Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine... Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*”.

Nimeni, din momentul rostirii acestor cuvinte și până astăzi, nu s-a îndoit nici măcar o clipă, că dacă în sintagma: „cu Duh Sfânt și cu foc” nu e

menționată și apa, aceasta n-ar fi necesară în săvârșirea Tainei Sfântului Botez. Din contră, însăși denumirea de „botez” (de la gr. „baptizo”= a afunda în apă), implică cu necesitate existența și utilizarea apei (sfințite), în care se afundă cel ce se botează.

Dar sensul plinar al textului de mai sus este că noul Botez - cel creștin - nu se face numai cu apă (fie ea și sfințită), ci este asociat întotdeauna cu focul purificator și cu darurile speciale ale Duhului Sfânt (*Galateni 5, 22-23*), conferite celui botezat, imediat după scoaterea lui din apă, prin Taina Ungerii cu Sfântul și Marele Mir. Numai așa poate fi el o „făptură nouă”, un om hristologic (*II Corinteni 5, 17*).

b). *Matei 3, 16*: „*Iar botezându-Se Iisus, îndată ce a ieșit din apă, iată cerurile I S-au deschis și El a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El.*”

Prezența și lucrarea Duhului Sfânt cu prilejul botezării Domnului în Iordan, nu are nicio legătură cu ceea ce se petrece în mod obișnuit la fiecare botez. La Iordan, rolul Duhului Sfânt nu era de a-I oferi lui Iisus, asemenea oricărui om care se botează, darurile Sale speciale și cerești, daruri pe care Fiul lui Dumnezeu le deține în mod firesc, din veci și încă la modul absolut. Duhul Sfânt S-a pogorât însă în chip văzut, ca un porumbel, peste Iisus Domnul, spre „a adevări” (dovedi, sau confirma) că Cel ce tocmai a primit botezul lui Ioan este și Fiul al Omului pământesc, dar și Fiul al Omului ceresc, este „Fiul iubit” și mărturisit astfel de către Tatăl Său Cel ceresc, pentru că a venit să-Și înceapă opera Sa mesianică, de mântuire a lumii. Deci Duhul Îl arată acum lumii pe Mântuitorul ei! Acum, Duhul Îl mărturisește ca atare, dimpreună cu Tatăl, pe Fiul „Cel uns” din veci ca Mesia (cf. *Isaia 61, 1-2; Fapte 10, 38*) și Se arată și pe Sine ca împreună lucrător cu Fiul Tatălui, la izbăvirea lumii. Toți cei ce vor primi Botezul Fiului, vor primi și „pecetea Duhului Sfânt” prin Taina Mirungerii, cu toții devenind „hristoși” (unși), fiecare primindu-și propria misiune în viață și în Biserică, sub călăuzirea „Duhului adevărului.”¹¹

c). *Matei 10, 19-20*: „*Iar când vă vor da pe voi în mâna lor, nu vă îngrijiți cum sau ce veți vorbi, căci se va da vouă în ceasul acela ce să vorbiți, fiindcă nu voi sunteți care vorbiți, ci Duhul Tatălui vostru Care grăiește întru voi.*”

Aici se face referire la un alt gen de „mirungere”, la o acțiune specială, în circumstanțe dramatice, a Duhului Sfânt. Cum bine știm, darurile Duhului Sfânt cu care sunt pecetluiți creștinii prin Taina Mirungerii, sunt infinite, incontestabile și imprescriptibile (cf. *Galateni 5, 22-23*) și se manifestă plinar doar în circumstanțe de înaltă trăire duhovnicească, cum au fost marile acțiuni misionare, sau situațiile dramatice și extrem de dureroase, ale prigoanelor din viața Bisericii. De aceea și Sfântul Apostol Pavel arăta că în veacul apostolic, Harul Duhului Sfânt împlinea în cele mai variate forme toate necesitățile Bisericii: „*Darurile sunt felurite, dar (este) același Duh. Și felurite slujiri sunt, dar (este) același Domn. Și lucrările sunt felurite, dar este același Dumnezeu Care lucrează toate în toți. Și fiecăruia se dă arătarea Duhului spre folos*” (*I Corinteni 12, 4-7*), „...pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură” (*Ioan 3, 34*). În textul nostru (v.20) ni se spune despre Duhul Sfânt că este „Duhul

Tatălui”, iar în alte locuri este numit „Duhul lui Iisus” (*Fapte 16, 7*), sau doar „Duhul Adevărului” (*Ioan 14, 17*), ceea ce nu înseamnă că Duhul Sfânt ar depinde exclusiv de celelalte două Persoane ale Sfintei Treimi și că n-ar putea acționa liber, după propria voință. Dimpotrivă, El „*sufală unde voiește*” (*Ioan 3, 8*) și Se asociază întotdeauna voluntar și perihoretic atât Tatălui, cât și Fiului în toate lucrările lor și în orice împrejurare, fericită sau nu, din viața Bisericii.

Iisus Se referă aici la momentele însângerate din viitorul nu prea îndepărtat al Bisericii, când vor izbucni numeroase și violente persecuții la adresa creștinilor, astfel încât „*...vine ceasul când tot cel ce vă va ucide, va crede că aduce închinare lui Dumnezeu*” (*Ioan 16, 2*). Iar acele cumplite încercări – mai adaugă Domnul – vor veni – „*din cauza numelui Meu...*” (*Ioan 15, 21*). Însă atunci când creștinii vor fi persecutați, judecați și condamnați pentru credința în Hristos, ei nu vor fi părăsiți și însingurați, ci în focul anchetelor și torturilor, Duhul Sfânt îi va inspira pe toți martirii spre a-L putea mărturisii cu putere și fără teamă de moarte, pe Domnul și Dumnezeul lor, Care, nici El, la rândul Lui, nu S-a temut să moară pentru ei.

Dar această înrăurire a Duhului Sfânt asupra mucenicilor lui Hristos, nu va anula nici personalitatea și nici meritul cuiva, ci El doar va capacita la maximum toate facultățile lor sufletești și trupești, ca ei să poată păși cu onoare și curaj la propria jertfă, spre a li se deschide cerurile (*Fapte 7, 56*) și a li se dărui, fiecăruia, „*cununa dreptății*” (*II Timotei 4, 8*).

d). *Matei 12, 18*: „*Iată Fiul Meu pe Care L-am ales, iubitul Meu întru Care a binevoit sufletul Meu; pune-voi Duhul Meu peste El și judecată neamurilor va vesti.*”

Atât versetul de mai sus, cât și întreaga secțiune din care face el parte (*Matei 12, 18-21*), reprezintă o ingenioasă sinteză, alcătuită de Iisus Domnul, din mai multe texte mesianice luate din *Cartea Profetului Isaia*: 42, 1-3; 49, 3; 52, 13 (cf. 9, 5-6 și 61, 1-3), fapt care dă o înaltă confirmare mărturisirii din Crezul nostru¹²: „*Cred în Duhul Sfânt... Care a grăit prin prooroci...*” Într-adevăr, Duhul Sfânt „a grăit” prin toți proorocii, dar în mod deosebit prin Proorocul Isaia, considerat pe bună dreptate „Evangelistul” Vechiului Testament.

Expresia „*Fiul Meu*” din acest v.18 are conotații identice cu denumirile mesianice ale lui Hristos Domnul din *Isaia 9, 5-6*: „*Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie. Va împărăți pe tronul și peste împărăția lui David, ca s-o întărească și s-o întemeieze prin judecată și dreptate, de acum și până în veac.*” Iar expresia „*pune-voi Duhul Meu peste El și judecată neamurilor va vesti*”, are o paralelă perfectă în textul din *Isaia 11, 2-5*: „*Și Se va odihni peste El Duhul lui Dumnezeu, Duhul înțelepciunii și al înțelegerii, Duhul sfatului și al tăriei, Duhul cunoștinței și al buneii-credințe. Și-L va umple pe El Duhul temerii de Dumnezeu. Și va judeca nu după înfățișarea cea din afară... ci va judeca pe cei săraci întru dreptate... Dreptatea va fi ca o cingătoare pentru rărunchii Lui și credincioșia ca un brâu pentru coapsele Lui.*”

Cele șapte „*Duhuri*” de mai sus, sau mai exact cele șapte moduri de manifestare ale „*Duhului lui Dumnezeu*”, care Îl caracterizează la modul absolut și pe Fiul Tatălui, reprezintă pleromatic bogăția de daruri ale aceluiași Duh

Sfânt, cu care se pecetluiesc prin Taina Mirungerii toți cei care se vot boteza în numele lui Hristos.

e). *Matei 12, 24*: „*Fariseii însă, auzind, ziceau: Acesta nu scoate pe demoni decât cu Beelzebul, căpetenia demonilor.*”

Răspunsul lui Iisus la această perfidă insinuare, se extinde pe trei secțiuni: vv. 25-32; vv. 33-37 și vv. 40-45. Pe noi, aici, ne interesează în mod direct doar răspunsul din prima secțiune (vv. 25-32), în care Domnul arată cât este de absurd și de ridicol să pretindă cineva că Satana s-ar putea dezbină și alunga pe sine însuși; dacă Satana ar lupta astfel împotriva lui însuși, ar înceta să mai existe, adică s-ar autodesființa.

Dar percepția lui Iisus despre iminenta și definitivă înfrângere și prăbușire a diavolului este atât de clară, încât El Și-o exprimă global, în termeni cosmici: „*Am văzut pe Satana ca un fulger, căzând din cer*” (*Luca 10, 18*).¹³

De aceea, la insinuarea că El Însuși ar fi demonizat și că s-ar putea să fi fost ajutat de Beelzebul „*căpetenia demonilor*”, în exorcizările pe care le săvârșea (cf. *Marcu 3, 22* și *Luca 11, 15*), Domnul răspunde sentențios, definitiv și irevocabil, printr-o șocantă comparație: „*Celui ce va zice cuvânt împotriva Fiului Omului, se va ierta lui; dar celui care va zice împotriva Duhului Sfânt, nu i se va ierta lui nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie!*” (*Matei 12, 32*). Evidențiind astfel aleasa prețuire pe care o are pentru Duhul Sfânt, mai mult chiar decât față de Sine Însuși, Hristos Domnul decide să fie veșnic neiertabile păcatele împotriva Acestuia, pentru că Duhul Sfânt este sursa supremă a cunoașterii lui Dumnezeu, a adevărului și a vieții veșnice (*Ioan 17, 3*), e izvorul nemuririi dar totodată este și forța comuniunii ecleziale, realizată prin Botez și confirmată prin Mirungere: „*Noi suntem din Dumnezeu; cine cunoaște pe Dumnezeu ascultă de Duhul adevărului; cine nu este din Dumnezeu nu scultă de noi. Din aceasta cunoaștem Duhul adevărului și duhul rătăcirii*” (*I Ioan 4, 6*).

În concluzie, Iisus le adresează adversarilor Săi, contaminați în mod iremediabil de „*duhul rătăcirii*”, cele mai aspre cuvinte: „*Voi sunteți din tatăl vostru diavolul și vreți să faceți poștele tatălui vostru. El, de la început a fost ucigător de oameni și nu a stat întru adevăr; pentru că nu este adevăr întru el. Când grăiește minciuna, grăiește dintru ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii... de aceea voi nu ascultați, pentru că nu sunteți de la Dumnezeu*” (*Ioan 8, 44, 47b*).

f). *Matei 17, 5*: „*Vorbind El încă, iată un nor luminos i-a umbrit pe ei și iată glas din nor zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!*”

Am preluat versetul de mai sus dintr-o secțiune narativă mai extinsă (*Matei 17, 1-8*), în care este relatată o nouă Teofanie și anume *minunea Schimbării la Față a Domnului*, pe muntele Tabor, în Galileea. La acest eveniment au fost de față atât martori și mărturisitori pământești cât și martori (și mărturisitori) cerești. Din categoria celor pământești, doi aparțin Vechiului Testament: Moise și Ilie (ca reprezentanți ai Legii și Proorocilor), iar trei Noului Testament: Apostolii Petru, Iacov și Ioan (ca reprezentanți și mesageri ai Evangheliei lui Hristos).

Martorii cerești sunt aceiași Care S-au arătat și la Botezul Domnului în Iordan: Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Duhul Sfânt și, Care exact ca și atunci,

la început de misiune, atestă și acum, înainte de Sfintele Patimi, dumnezeirea Mântuitorului Iisus Hristos, manifestată prin strălucirea Feței și Persoanei Lui în lumina Sa cerească cea reală și necreată. Acum însă, cerurile nu s-au mai deschis ca și atunci, și nici Duhul Sfânt nu S-a mai pogorât în chip de porumbel peste Iisus, iar mărturia de atunci a Tatălui ceresc, deși se repetă întocmai, acum este completată printr-o poruncă specială: „*Pe Acesta să-L ascultați!*” Actuala Teofanie de pe Tabor (singurul „*munte înalt*” din Galileea (17, 1)), se desfășoară acum sub minunata „*umbrire*” a Duhului Sfânt, Care, „*întrupându-Se*” de această dată în chipul unui „*nor luminos*”, îmbrățișează întregul munte „*găzduind*” astfel cea negrăită comuniune dintre Biserica cea din cer și cea de pe pământ, comuniune care, fie și numai preț de o clipă, a reflectat în toată splendoarea ei, imaginea eshatologică a noii Împărății ce va să fie (cf. *Apocalipsa 21, 1-4*). Astfel, copleșitoarea, tainica, înmiresmata și fecunda prezență lucrătoare și mărturisitoare a Duhului Sfânt, în desfășurarea acestor două Teofanii nou testamentare, ne dezvăluie într-o secundă sublîmă priveliște a unirii finale a cerului cu pământul, sau limanul cel lin și fericit, unde se încheie călătoria începută prin Botez și Mirungere, a tuturor celor ce cred și trăiesc în Hristos. Așa și Sfânta Picătură a Mirungerii, pecetluiește, luminează și reflectă pe chipul celui de curând botezat, întregul și nesfârșitul Har al Duhului Sfânt, după cum și picătura de rouă, în bobita ei, răsfrânge albastrul infinit al cerului senin de vară.

g). *Matei 19, 13 și 15*: „*Atunci I s-au adus copii, ca să-și pună mâinile peste ei și să se roage... Și punându-și mâinile peste ei, S-a dus de acolo*”.

Faptul că Iisus Și-a pus mâinile peste copii și S-a rugat pentru ei, înainte de a pleca de acolo, constituie cea mai grăitoare dovadă că acei prunci au primit direct „*de la Sursă*”, Harul Mirungerii și darurile Sfântului Duh, ale „*îmbrăcării cu putere de sus*” (*Luca 24, 49*), cu mult înainte de revărsarea acestora în Biserică, la Cincizecime. Aceasta cu atât mai mult, cu cât alții le-au primit de la distanță, chiar și fără să Se atingă Domnul de ei (fiica femeii cananeence: *Matei 15, 28*), sau alții care s-au atins pe ascuns „*de poala hainei Lui*” (femeia vindecată de perpetua hemoragie: *Matei 9, 20-22*).

h). *Matei 26, 6-13*: „*Fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon Leprosul, s-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preț și l-a turnat pe capul Lui, pe când ședea la masă. Și văzând ucenicii, s-au mâniat și au zis: de ce s-a făcut risipa aceasta? Căci mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor. Dar Iisus, cunoscând gândul lor, le-a zis: Pentru ce faceți supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea față de Mine... Că ea, turnând mirul acesta pe trupul Meu, a făcut-o spre îngroparea Mea... Oriunde se va propăvădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune și ce a făcut ea, spre pomenirea ei*”.

Ungerea relatată mai sus, se găsește și la *Marcu 14, 3-9* și la *Ioan 12, 1-8*, sub denumirea de „*ungerea din Betania*”, cu deosebirea că Sfântul Evanghelist Ioan o plasează în casa lui Lazăr, fiind săvârșită de Maria, sora acestuia, care toarnă „*o litră cu mir de nard curat*”, valorând „*trei sute de dinari*”, pe picioarele lui Iisus. La *Matei* și *Marcu*, acțiunea se petrece pe când Iisus era la cina oferită Lui și Sfinților Săi Apostoli, în casa lui Simon Leprosul, iar femeia care face

ungerea capului (nu picioarelor) lui Iisus, nu are nume și nu sunt menționate nici Marta nici Maria, surorile lui Lazăr, dar localitatea (Betania) este aceeași. Pe de altă parte, numele de Simon se regăsește și în episodul din *Luca 7, 36-50*, acesta fiind un fariseu din Galileea, care și el I-a oferit o cină lui Iisus și Apostolilor Săi. Și aici, o femeie fără nume, dar prezentată ca o „păcătoasă”, unge cu mir scump picioarele lui Iisus, spre scandalizarea lui Simon și a altor invitați. Ca și în Betania, punctul culminant îl reprezintă iertarea păcatelor acelei femei și garantarea pomenirii veșnice a faptei acesteia. Tradiția evanghelică ar identifica-o cu Maria Magdalena (*Luca 8, 2*)¹⁴, care și-ar fi exprimat astfel nu numai recunoștința că Iisus a scăpat-o și de cei „șapte demoni” (*Marcu 16, 9*) pe care i-a alungat din ea, dar ar fi salvat-o și de la uciderea cu pietre (*Ioan 8, 3-11*). Se pare, deci, că ar fi vorba despre două situații diferite, două oșpețe și două locații diferite, precum și două ungeri diferite. Distincte sunt și femeile care-L ung pe Iisus: Maria Magdalena (în Galileea) și Maria, sora lui Lazăr (în Betania). Așa și amfitrionii: unul este Simon Leprosul din Betania (în Iudeea), iar celălalt, tot Simon, dar fariseul din Galileea.

În fapt, cele două ungeri n-au nicio legătură cu Sfântul și Marele Mir și nici cu efectele sfinte ale Mirungerii. La fel și mirul „*de nard curat*” folosit în aceste ungeri, chiar dacă a fost extrem de scump, nu se compară nici pe departe cu valoarea sacramentală a Sfântului și Marelui Mir, ci era doar un ingredient al „*mirului morților*” cu care, din pioșenie, cele două femei „*mai dinainte au uns trupul Domnului, spre înmormântarea Lui*” (cf. *Marcu 14, 8*), una ungându-I capul, iar cealaltă picioarele.

CAPITOLUL II

MIRUNGerea ÎN SFântA EVANGHELIE DUPĂ MARCU

a). *Marcu 1, 9-12*: „Și în zilele acelea, Iisus a venit din Nazaretul Galileii și S-a botezat în Iordan de către Ioan. Și îndată, ieșind din apă, a văzut cerurile deschise și Duhul ca un porumbel coborându-Se peste El. Și glas s-a făcut din ceruri: Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit! Și îndată Duhul L-a mânat în pustie”.

Încă din analiza textului paralel din *Matei 3, 16*, am reținut că atât evenimentul botezării Domnului în Iordan, cât și prezența văzută a Duhului Sfânt („*ca un porumbel*”), nu au o legătură directă cu Mirungerea ca Sfântă Taină, decât prin aceea că Duhul Sfânt, printr-o astfel de materializare confirmă Persoana și misiunea Fiului lui Dumnezeu întrupat, Care așa cum am mai spus, la Iordan, S-a arătat și ca Om asemenea celorlați, dar și ca Om diferit de ceilalți, Trupul Lui fiind... și Trup de jertfă, dar și Trup de înviere și îndumnezeire, un Potir al sintezelor”.¹⁵ Mărturiile evanghelice, în acest sens, sunt unitare, dar prezintă și unele deosebiri.

De pildă, între *Matei 3, 14-17* și *Marcu 1, 9-12*, deosebirea constă în faptul că la Marcu nu este notificat dialogul premergător dintre Iisus și Ioan Botezătorul, cu privire la necesitatea botezării Domnului; apoi, la Matei citim că „botezându-Se Iisus, îndată cerurile I s-au deschis...” (v. 16), pe când la Marcu scrie că „ieșind

(Iisus) din apă, a văzut cerurile (deja) deschise...” (v. 10); tot așa la *Matei 3, 17*, Tatăl vorbește despre Fiul Său Cel ceresc la persoana a III-a singular: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit!”, pe când la *Marcu 1, 11* și *Luca 3, 22*, Tatăl este în dialog direct cu Fiul: „Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit!” Iar la *Luca 3, 21* – și numai aici – citim că „botezându-Se și Iisus și rugându-Se, s-a deschis cerul” și, tot numai la *Luca 3, 22*, avem singurul text evanghelic în care ni se vorbește despre „întruparea” Duhului Sfânt: „S-a coborât Duhul Sfânt peste El, în chip trupesc, ca un porumbel”.

În Evangheliile sinoptice, Cel ce vede cerurile deschise și pe Duhul Sfânt planând peste El ca un porumbel, concomitent cu auzirea glasului Părintelui ceresc, este Iisus Însuși, imediat după momentul botezării Sale.

Însă în Evanghelia a IV-a, avem o relatare total diferită: „Și-a mărturisit Ioan zicând: Am văzut Duhul coborându-Se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam pe El, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborânsu-Se și rămânând peste El, Acesta este Cel Care botează cu Duh Sfânt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu”.

Cel care ne vorbește aici despre cele întâmplate atunci la Iordan, este Sfântul Ioan Botezătorul. El este cel căruia i s-au descoperit toate tainele acestei Teofanii: începutul misiunii și semnificația jertfelnică a botezării Domnului în Iordan; vestirea de către Tatăl a „coborârii” și „rămânerii” Duhului Sfânt peste Iisus (fără a preciza însă sub ce formă), acesta fiind pentru Ioan și indiciul cel mai sigur, atât al faptului că Iisus este Mesia, întemeietorul noului Botez „cu Duh Sfânt și cu foc”, cât și că „Acesta este Fiul lui Dumnezeu”.

b). - *Marcu 3, 22*: „Iar cărturarii, care veneau din Ierusalim, ziceau că are pe Beelzebul și că, cu domnul demonilor, alungă demonii...”

- *Marcu 3, 28-30*: „Adevărat grăiesc vouă că toate vor fi iertate fiilor oamenilor, păcatele și hulele câte vor fi hulit; dar cine va huli împotriva Duhului Sfânt nu are iertare în veac, ci este vinovat de osânda veșnică. Pentru că ziceau: Are duh necurat”.

Textele de mai sus sunt paralele la marea secțiune din *Matei 12, 24-32*, iar explicațiile deja date acolo, sunt valabile și pentru cele notificate aici.

c). *Marcu 9, 2-3 și 7*: „Și după șase zile a luat Iisus cu Sine pe Petru și pe Iacov și pe Ioan și i-a dus într-un munte înalt, deosebi, pe ei singuri și S-a schimbat la față înaintea lor, și veșmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte, ca zăpada, cum nu poate înălbi așa pe pământ înălbitorul... Și s-a făcut un nor, umbrindu-i și s-a făcut glas din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel iubit, pe Acesta să-L ascultați!”

Observăm că această a doua Teofanie a Noului Testament, de pe Muntele Tabor, este descrisă de Sfântul Evanghelist Marcu în termeni aproape identici cu cei în care s-a exprimat Evanghelistul Matei (*17, 1-8*) și, în consecință, comentariul aplicat textului mateean, este valabil și pentru textul paralel de aici. Cu toate acestea, așa cum deja ne-am obișnuit să mai adăugăm câte ceva, ar mai fi de menționat și aici unele mici (și inerente) deosebiri, dar, întrucât ne așteptăm încă un text paralel în Evanghelia după *Luca: 9, 28-34*, le vom analiza atunci pe toate.

d). *Marcu 9, 49-50*: „Căci fiecare om va fi sărat cu foc, după cum orice jertfă va fi sărată cu sare. Bună este sarea...Aveți sare în voi și trăiți în pace unii cu alții!”

Expresia „fiecare om va fi sărat cu foc” ne trimite la porunca divină din *Leviticul 2, 13*, potrivit căreia jertfele de pârgă, precum și cea de ispășire (mielul de un an: *Iezechiel 43, 24*), erau condimentate cu sare, spre a corespunde din punct de vedere calitativ cerințelor Legii. Aici, însă, atât jertfa, cât și condimentul sunt de o cu totul altă natură. Jertfa este „pârgă” umană, adică „o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu” (*Romani 12, 1*), iar „sarea”, care dă gust și valoare vieții „jertfelor vii” (*Coloseni 4, 6*), este focul Duhului Sfânt, cu harul Căruia, cel botezat este pecetluit prin Mirungere și „păstrat” astfel la un elevat nivel moral-duhovnicesc pentru totdeauna. În astfel de termeni i-a definit și Iisus Domnul pe Apostolii Săi: „Voi sunteți sarea pământului” (*Matei 5, 13a*), adică sarea de salină (NaCl), care este deopotrivă și aliment și conservant și medicament, fiind net superioară celei obținută prin evaporarea apei de mare, care este alterabilă, putând fi utilizată doar la prelucrarea asfaltului (un material bituminos necesar în construcția șoselelor: *Matei 5, 13b*).

e). *Marcu 10, 13, 16*: „Și aduceau la El copii, ca să Se atingă de ei... Și, luându-i în brațe, i-a binecuvântat, punându-și mâinile peste ei”.

Din toate punctele de vedere, este foarte evident paralelismul dintre textul de mai sus și cel din *Matei 19, 13-15*, cu singura deosebire că față de textul mateean, în *Marcu 10, 16*, avem o emoționantă completare: dintr-un firesc impuls de tandrețe divină, Iisus îi ia pe prunci în brațe și Își pune mâinile peste ei, binecuvântându-i.

Expresivitatea liturgică a binecuvântării pruncilor, are aici o conotație sacramentală – așa cum vom vedea mai încolo – identică cu cea a momentului când „darul Duhului Sfânt” a venit și „a căzut peste toți cei care ascultau cuvântul” catehetic al Sfântului Apostol Petru, rostit la botezarea casei sutașului Corneliu (*Fapte 10, 44*), revărsându-Se peste cei de față printr-o generoasă Mirungere, chiar înainte ca aceștia să fie botezați (*Fapte 10, 47-48*), pentru că Duhul suflă unde, când și cum voiește (cf. *Ioan 3, 8*).

f). *Marcu 13, 11*: „Iar când vă vor duce să vă predea, nu vă îngrijiți dinainte ce veți vorbi, ci vorbiți ceea ce se va da vouă în ceasul acela. Căci nu voi sunteți cei care veți vorbi, ci Duhul Sfânt”.

Pe lângă explicațiile deja furnizate în analiza textului paralel din *Matei 10, 19-20*, la comentariul textului de mai sus, mai adăugăm precizarea că în situații deosebit de grele, de maximă solicitare psihică și fizică, precum vor fi cele din timpul sângeroaselor persecuții, lucrarea Duhului Sfânt va fi spontană, determinantă și direct proporțională cu primejdia în care se vor afla mucenicii lui Hristos. În capitolul precedent, am denumit această acțiune spontană a Duhului Sfânt „un alt gen de Mirungere”, iar acum vom insista puțin asupra acestui gen de acțiune cu aspect straniu, substitutiv, care ar părea că mai curând ar respinge, decât și-ar asocia noțiunea de „mirungere”. Propoziția finală: „căci nu voi sunteți cei care veți vorbi, ci Duhul Sfânt”, se cere înțeleasă în mod direct consensual cu ultima frază din *Matei 10, 19-20*: „...fiindcă nu voi sunteți care vorbiți, ci

Duhul Tatălui vostru Care grăiește întru voi”. Adică cum?! Exact așa cum Același Duh Sfânt a inspirat redactarea tuturor cărților biblice; așa cum a îndulcit odinioară apa oazei Mara (*Ieșirea 15, 23-25*), sau și mai clar, cum a preschimbât în binecuvântări, blestemele vrăjitorului „Valaam fiul lui Beor, din Petor” (*Numerii 24*). Același Duh Sfânt, Care a decis alegerea lui Matia în treapta Apostoliei din care căzuse Iuda (*Fapte 1, 23-26*) și Care a insuflat Sinodul Apostolic din Ierusalim (*Fapte 15, 28*) ca să-i primească necondiționat pe toți păgânii la Hristos, El îi va întări și lumina, îi va mângâia și-i va „unge” pe Sfinții Mucenici de mai târziu, să fie și mărturisitori ai lui Hristos.

g). *Marcu 14, 3-9*: „Și fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul și șezând la masă, a venit o femeie având un alabastru, cu mir de nard curat, de mare preț, și, spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul lui Iisus. Dar erau unii mâhniți între ei, zicând: Petru ce s-a făcut această risipă de mir? Căci putea să se vândă acest mir cu peste trei sute de dinari și să se dea săracilor. Și cărteau împotriva ei. Dar Iisus a zis: Lăsați-o. De ce îi faceți supărare? Lucru bun a făcut ea cu Mine. Că pe săraci totdeauna îi aveți cu voi și, oricând voiți, puteți să le faceți bine, dar pe Mine nu Mă aveți totdeauna. Ea a făcut ceea ce avea de făcut: mai dinainte a uns trupul Meu, spre înmormântare. Adevărat zic vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia, în toată lumea, se va spune și ce a făcut aceasta, spre pomenirea ei”.

Așa cum am arătat în capitolul precedent (*Matei 26, 6-13*), tema din textul de mai sus (cf. și paralelele din *Luca 7, 35-37* și *Ioan 11, 2; 12, 2-8*), nu o constituie Sfânta Taină a Mirungerii, ci după cum rezultă chiar din cuvintele Domnului (v.8), aici este vorba despre „mirul morților”, pe care Iisus îl acceptă cu anticipație și cu recunoștință față de gestul sincer al femeii. Știm deja că Dumnezeu fiind, Lui nu-I poate aplica nimeni Taina Mirungerii, pentru El este Cel „plin de har și de adevăr” (*Ioan 1, 1, 17*) și „din plinătatea Lui, noi toți am luat și har peste har” (*Ioan 1, 16*).

CAPITOLUL III

MIRUNGHEREA ÎN SFÂNTA EVANGHELIE DUPĂ LUCA

De la un capăt la altul, cele două scrieri lucanice – *Evanghelia a III-a* și *Faptele Sfinților Apostoli* – sunt străbătute de o extrem de dinamică prezență a Duhului Sfânt, precum și de efectul spontan al harului Său, manifestat fie prin crearea unei atmosfere de eruptivă bucurie sfântă¹⁸, fie printr-o stare de „umplere”¹⁹, sau de maximă înduhovnicire personală a aceloră asupra cărora El lucrează, fie prin „pogorârea” peste, sau prin „umbrirea” unor personalități de mare valoare în istoria mântuirii²⁰ fie prin „îmbrăcarea cu putere de sus”²¹, sau pur și simplu prin „căderea” Lui inopinată peste Sfinții Apostoli sau peste vreun alt grup mai extins, sau mai restrâns de persoane.²²

Toate acestea ne determină să reconsiderăm, în modul cel mai serios, rolul și importanța Sfintei Taine a Mirungerii și să observăm că departe de a fi doar o oarecare lucrare harică, anexată, asociată, sau integrată în rânduiala ofierii Botezului, Mirungerea este de fapt acea Sfântă Taină, care prin natura și lucrarea ei, asigură cel mai fecund și mai intim cadru sacramental, în care se înfiripă

și se dezvoltă nelimitat, atât viața duhovnicească personală a fiecărui credincios, cât și a întregii Biserici, pornind de la începuturile ei și până în veac.

Este momentul acum, ca prin intermediul textelor lucanice selectate (mai întâi cele din *Evangelhia a III-a*), să reîntregim imagistic dimensiunile universale și creaționale ale acestei Sfinte, de viață făcătoare și dătătoare Taine. Ar fi, deci, nu numai o mare greșeală, ci și un păcat de neiertat, să mai considerăm că Mirungerea e doar o simplă rânduială liturgică, ce ar putea rămâne circumscrișă în limitele a două rugăciuni și a câtorva îndrumări tipiconale de prin Molitfelnic, devreme ce acea picătură de Sfânt Mir de după Botez, este chiar cheia care deschide poarta harului dinspre Dumnezeu spre om, dar și răspunsul îndumnezeirii omului, dăruit lui Dumnezeu.

Dar să cercetăm textele !

a). *Luca 1, 13-15*: „... Nu te teme, Zaharia, pentru că rugăciunea ta a fost ascultată și, Elisabeta, femeia ta, îți va naște un fiu și-l vei numi Ioan. Și bucurie și veselie vei avea și de nașterea lui, mulți se vor bucura... și încă din pântecul mamei sale se va umple de Duhul Sfânt.”

E clar că aici avem un fragment din „Bunăvestirea” nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, eveniment care, ca și celelalte referiri din *Evangelhia a III-a* la persoana Sfântului Ioan, formează – după cum știm²³ – așa-numita „Evangelhie a Înaintemergătorului”²⁴, sau, într-o altă formulare: „Preistoria” Nașterii și vieții publice a Mântuitorului Iisus Hristos (*Luca 1, 5-25, 39-45 și 57-80*)²⁵. Atunci, ce legătură ar putea exista între toate acestea și Sfânta Taină a Mirungerii ? Există, desigur, o legătură indirectă (în sensul că, după cum am tot spus, se depășește cu mult cadrul strict ritualic al Molitfelnicului), dar foarte reală și foarte profundă cu Mirungerea! Aici, Duhul Sfânt, Care „suflă unde voințe” (*Ioan 3, 8*), acționează într-un mod specific perioadei de dinainte de Cincizecime. Astfel, „bucuria celor mulți” (v. 14) pentru nașterea Înaintemergătorului Domnului, ca și „umplerea” acestuia de Duhul Sfânt „încă din pântecul mamei sale” (v. 15b), sunt doar „variante”, adică modalități liber-voite de Duhul Sfânt, prin care El îi alege, îi cheamă și-i „unge” pe unii prooroci, chiar înainte de a se naște ei, spre a-i rândui la misiune conform voinței lui Dumnezeu. Astfel, în loc să-i urmeze, după tradiție, tatălui său în preoție, Sfântul Ioan Botezătorul este ales și „miruit” în acest mod excepțional spre a fi „Prooroc al Celui Preaînalt” (*Luca 1, 76*). Tot așa s-a întâmplat și cu Proorocul Ieremia, căruia Dumnezeu i-a spus: „Înainte de a fi zămislit în pântec, te-am cunoscut și înainte de a ieși din pântec te-am sfințit și te-am rânduit prooroc pentru popoare” (*Ieremia 1, 5*).

Deci, ce altceva ar putea fi această „cunoaștere” și „sfințire” a lui de dinainte de începerea vieții embrionare, dacă nu o minunată, profundă și tainică mirungere ? Același Duh Sfânt i-a „miruit” și pe Moise, pe Iosua Navi, pe Ilie și pe Elisei „odihnindu-Se” peste ei (*Numerii 11, 17-25; 16, 13; IV Regi 2, 9, 15*). Și Sfântul Ioan avea, încă din pântecul mamei sale, o specială și continuă vibrație pentru comunicarea cu Dumnezeu, fapt care s-a manifestat într-un mod dublu vocațional, în momentul întâlnirii Sfintei Fecioare Maria cu Elisabeta: din focul dumnezeirii ce iradia din ființa Sfinte Fecioare, care-L purta deja în pântec pe Domnul, mai întâi Elisabeta „s-a umplut de Duh Sfânt” proorocind (de la ea a primit pentru

întâia oară Sfânta Fecioară Maria denumirea de „Maica Domnului”: *Luca 1, 43*), iar mai apoi și pruncul Ioan a săltat în pântecul ei, de bucuria de a-L simți pe Dumnezeu așa de aproape. „Mirul” acestei vibrații atât de precoce, trăită de pruncul Ioan, constituie – după Sfântul Simeon Noul Teolog²⁶ – echivalentul valoric al darului profetic de odinioară, de a-L „vedea” la propriu pe Dumnezeu. Momentul acesta, din *Luca 1, 39-45*, este unic în toată istoria mântuirii! Cei mai sfinți și mai renumiți prunci: pe de o parte, viitorul Prooroc, Înaintemergător și Botezător Ioan, iar pe de alta, Însuși Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, comunică acum pentru întâia oară prin Duhul Sfânt înainte de a se fi născut, trăind cu o nepământescă bucurie acest prim contact din viața lor.²⁷ Faptul acesta fusese profetizat deja de Psalmistul David, el însuși bucurându-se la rândul lui, de o astfel de alegere și chemare încă din pântecul maicii sale: „Că Tu ești Cel ce m-ai scos din pântec, nădejdea mea, de la sânul maicii mele. Spre Tine m-am aruncat de la naștere, din pântecul maicii mele Dumnezeu meu ești Tu!” (*Psalmul 21, 9-10*)²⁸

b). *Luca 1, 28-38*: „Și intrând îngerul la ea, a zis: *Bucură-te, ceea ce ești plină de har*, Domnul este cu tine. *Bindecuvântată ești tu între femei!*... Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată, vei lua în pântec și vei naște Fiu și vei chema numele lui Iisus... *Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri*; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema... Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință. Și a zis Maria: Iată roaba Domnului! Fie mie după cuvântul tău...!”

Salutul regal și atitudinea plină de reverență a îngerului, ne indică faptul că Sfânta Fecioară Maria *era deja* un „izvor de binecuvântare” (ca și Patriarhul Avraam: *Facerea 12, 2*). Îngerul constată și îi comunică solemn că ea *era deja* plină de har, că Domnul *este deja* cu ea, că ea *este deja* mai binecuvântată decât toate femeile din toată istoria omenirii și că ea beneficiază *deja* de o deplină relație harică cu Dumnezeu. Urmare acestor stări de maximă sfințenie și binecuvântare, ființa ei curată va „rodi” cum n-a mai rodit vreodată și nu va mai rodi nicicând vreun pântec de femeie pe pământ: „va naște Fiu și va chema numele lui Iisus.” Iar „Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și Împărăția Lui nu va avea sfârșit” (*Luca 1, 32-33*).

Fireasca și smerita uimire a Sfintei Fecioare Maria, față de cele vestite ei de înger, este curând risipită de pertinenta explicație a acestuia: „*Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri...*”, ceea ce înseamnă că asupra ei urmează a se săvârși o dumnezeiască și nemaîntâlnită lucrare, mai mare și mai copleșitoare decât darea Legii de pe Sinai și decât trecerea prin Marea Roșie; o lucrare cel puțin echivalentă cu actul creațional din cartea *Facerea 1, 3-27*.

De aceea și replica Sfintei Fecioare sună tot creațional: „Iată, roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (*Luca 1, 38*).

Din acest moment, Sfânta Fecioară Maria devine în fapt „*Maica Domnului*” (*Luca 1, 43*) și implicit Maica Bisericii, care este Trupul Fiului său (*Efeseni 5, 23*). Pentru frumusețea exprimării theotokiei Maicii Domnului, redăm aici și comentariul unui reputat cercetător biblic apusean: „*Nici Fecioara Maria, nicio altă ființă și nici chiar toate creaturile la un loc, nu s-ar putea învrednici*

de meritul de a-L naște ca om pe Fiul lui Dumnezeu. Dar dacă Dumnezeu a ales pe o anumită femeie să devină mama pământească a Fiului Său, El a și înzestrat-o cu asemenea daruri duhovnicești, încât a făcut-o vrednică să poată primi liber acest dar suprem.”²⁹

Un alt mare teolog, aparținând însă Răsăritului creștin, Paul Evdokimov, ne oferă – în limitele posibilului – un pertinent comentariu despre lucrarea selectivă a Duhului Sfânt, până când alegerea s-a oprit asupra Sfintei Fecioare Maria: *„Duhul a lucrat în mod deosebit asupra unei linii genealogice a Vechiului Testament, pregătind tainic pe reprezentanții acesteia în vederea împlinirii misiunii care le era dealtfel rânduită în planul lui Dumnezeu, aceea de restaurare a omului și a lumii. La capătul purificărilor succesive a celor aleși, Duhul alege pe Sfânta Fecioară Maria și-i binevestește că va fi Maica lui Dumnezeu. În Fecioara Maria șirul purificator al Vechiului Testament și-a regăsit împlinirea și a fost încununat șirul nașterilor pregătitoare lui Mesia. Sfântul Duh a ales și a pregătit pe Sfânta Fecioară, făcând-o pământul îmbunătățit pentru încolțirea Cuvântului, singurul loc curat din lume unde a putut să calce Dumnezeu. Cu toate acestea, nu trebuie înțeles că Duhul lui Dumnezeu a lucrat irezistibil în pregătirea lumii și a Fecioarei, pentru primirea Fiului lui Dumnezeu... Viața ei a fost atât rodul lucrării Duhului, cât și al ostenețelor sale... la Bunavestire, Duhul curățește sânul Fecioarei, fără să-i micșoreze libertatea și demnitatea, ca Fiul lui Dumnezeu să Se zămislească într-însul. Odată cu zămislirea Lui, trupul Fecioarei a devenit templul Duhului Sfânt (dat fiind că Duhul Se odihnește veșnic peste Fiul), calitate pe care ea o va păstra... Sfânta Fecioară va rămâne în veac plină de har, ca cea care nu va înceta vreodată să fie Maica Fiului lui Dumnezeu făcut Om. Maica Domnului devine, de la Bunavestire, cel dintâi vas al lumii, purtător de Duh. Era un fel de debut și anticipare a Cincizecimii. Cu toate acestea, vasul rămâne pecetluit până atunci când Duhul lui Dumnezeu va fi „vărsat peste tot trupul”³⁰ Aceasta, Da, Mirungere! De acum, Sfânta Fecioară Îl poartă în pântecul său pe Dumnezeu Însuși „Care este binecuvântat în veci” (Romani 1, 25; 9, 5).*

c). Luca 1, 67: *„Și Zaharia, tatăl lui, s-a umplut de Duh Sfânt și a proorocit...”*

„Umplerea” preotului Zaharia (tatăl Sfântului Ioan Botezătorul) de Duhul Sfânt și dobândirea concomitentă a harismei proorociei, sunt precedate de nașterea pruncului Ioan (Luca 1, 57) și de tăierea lui împrejur, deodată cu punerea numelui lui (Luca 1, 60-63) și cu dezlegarea muțeniei lui Zaharia (Luca 1, 64), toate acestea fiind „mirungeri”, ale Duhului Sfânt, specifice contextului „preisotriei” Nașterii Pruncului Iisus, denumit la rândul Lui, în profeția lui Zaharia „Răsăritul cel de Sus” (Luca 1, 78).

d). Luca 1, 80: *„Iar copilul creștea și se întărea cu duhul”,* adică, în decursul creșterii sale, pruncul Ioan înregistra progrese suprafirești, care de fapt erau consecințe ale mirungerii sale de pe când era încă în pântecul mamei, care și ea, pe atunci, se „umpluse de Duh Sfânt”, iar el „sălta” de bucuria de a-L simți aproape pe Domnul și Dumnezeul său. Acestea sunt daruri care nu se pierd, nu se sting și nu se mai iau înapoi de către Dumnezeu (cf. Romani 11, 29), ci la sfântul Ioan sporesc mereu, într-o directă proporționalitate cu dinamica „mirungerii” sale dintâi.

e). *Luca 2, 25-27a*: „Și iată, era în Ierusalim un om cu numele Simeon... și Duhul Sfânt era asupra lui. Și i se făgăduise de către Duhul Sfânt să nu vadă moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la templu...”

După cum se știe, bătrânul și dreptul Simeon a fost unul din personajele principale, cu un rol semnificativ în desfășurarea obligațiilor parentale ale Sfintei Fecioare Maria și ale dreptului Iosif, prevăzute de Legea mozaică cu privire la jertfa de curățirea lehzuziei, de la templu și a „punerii înaintea Domnului” a Pruncului Iisus, la patruzeci de zile de la Nașterea Sa (*Luca 2, 22-34*).

Dar repetatele precizări ale evanghelistului, cum că „Duhul Sfânt era asupra lui” (v. 25), că „i se făgăduise de către Duhul Sfânt să nu vadă moartea până nu va vedea pe Hristosul Domnului.” (v.26) și că „din îndemnul Duhului a venit el la templu” (v.27) tocmai în acest moment, ne transpun în timp, cu secole în urmă, în contextul legendar al realizării celei mai vechi traduceri a *Torei*, din limba ebraică în limba greacă (*Septuaginta*, sau *LXX*), când tânărul rabin Simeon de atunci, a fost „miruit” special de către Duhul Sfânt, adică a fost ales și ținut până acum în putere și în viață prin harul și voia Duhului lui Dumnezeu, spre a confirma, mărturisind că s-a împlinit acum adevărul mesianic profețit în *Isaia 7, 14*, că „Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele lui Emanuel.”

Iar Simon, ținându-L acum în brațele sale pe profețitul Prunc al Fecioarei și „plin” fiind de Duhul Sfânt, rostește confirmarea: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace; că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai găsit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperirea neamurilor și mărirea poporului Tău Israel” (*Luca 2, 29-32*).³¹

Așa a dobândit Biserica unul dintre cele mai frumoase imnuri liturgice, care-i împodobește cultul, fiind rostit sau cântat în slujba fiecărei Vecernii. Această „Cântare a Dreptului Simeon” (în lat. „Nunc dimittis...”) reactualizează un alt emoționant moment din istoria Vechiului Testament, când Patriarhul Iacov, de bucuria revederii fiului său iubit Iosif, cu mulțumire și împăcare în suflet³², cere de la Domnul, ca și Simeon, dezlegarea sau slobozenia din „zilele pribegiei lui pământești” (*Facerea 46, 30*) pentru că speranța, răbdarea și îndelungata așteptare i-au fost pe deplin răsplătite.

- *Luca 2, 40, 43, 52*: „Iar Copilul (Iisus, n.n.) creștea și Se întărea cu duhul, umplându-Se de înțelepciune și Harul lui Dumnezeu era peste El... Și sfârșindu-se zilele, pe când se întorceau ei, Copilul Iisus a rămas în Ierusalim și părinții Lui nu știa... Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu Harul la Dumnezeu și la oameni.”

Din versetele sintetizate mai sus, rezultă că deodată cu chenoza Fiului, sau a Cuvântului lui Dumnezeu, are loc și o chenoză, o coborâre ipostatică a Duhului Sfânt, care însă se va manifesta plenar doar la Cincizecime. Acum, Duhul comuniunii, unit perohoretic din veci cu Fiul, Se „odihnește” și peste firea lui pământescă, așa cum Se va „odihni”, prin Mirungere și peste toată Biserica dar și peste fiecare creștin în parte. Aici, „creșterea”, „întărirea”, „umplerea” și „sporirea” sunt expresii care definesc un gen de „mirungere” specială și perpetuă, săvârșită asupra lui Iisus, ilustrând participarea directă și ocrotitoare a Duhului Sfânt la toate etapele creșterii, dezvoltării și rapidei Sale maturizări. Sfântul

Evangelist Luca marchează subtil această etapizare a maturizării lui Iisus, punând un accent special pe uimitoarea dezvoltare a precocității Lui.

Astfel, în v. 40 Iisus este numit „Copilul” (care „creștea”); în v. 43, este numit din nou „Copilul Iisus”; în v. 51 „era supus” părinților Săi pământești, iar în v. 52, evangelistul Îl numește dintr-odată „Iisus”, ca pe un adult, deși menționează totuși că El încă mai „sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni.” Ce anume o fi determinat această schimbare în exprimarea lucanică cu privire la maturizarea lui Iisus ? Fără nicio îndoială că doar episodul prezenței lui Iisus în templu, la vârsta de doisprezece ani (*Luca 2, 46-49*). Și iată de ce ! În secțiunea 2, 41-50, Sfântul Luca relatează că după ce petrecuseră Paștile – ca în fiecare an – la Ierusalim, pe când „Copilul Iisus” era de doisprezece ani, El a rămas, fără să spună cuiva, în Ierusalim, iar părinții Lui pământești (Sfânta Fecioară Maria și dreptul Iosif), abia după o cale de o zi, pe drumul de întoarcere spre casă, au constatat că Iisus nu este printre călători.

Întorcându-se și căutându-L, după trei zile, L-au găsit în templu, „șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și întrebându-i. Și toți se mirau de priceperea și răspunsurile Lui”. Nu mai puțin uimită a fost mama Sa când și-a văzut copilul între cei mai învățați dintre iudei, dar nu „la picioarele lor” ca un ucenic, ci „șezând”, adică în postura de învățător, de rabin, care conversa de la egal la egal cu membrii sinedriului iudaic. A uimit-o și mai mult răspunsul lui ferm că „în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu !”, ceea ce dovedește că El avea conștiința perfectă a originii Sale cerești. Așa cum nu și-au imaginat, când i-au răspuns Lui Irod că Mesia S-a născut în Betleemul Iudeii, potrivit proorociei lui *Miheia 5, 1* (cf. *Matei 2, 5-6*), că după doisprezece ani, vor ajunge să dialogheze chiar cu El, în templu, tot așa nu-și puteau imagina nici acum distinșii sinedriști, că peste aproximativ 21 de ani ei înșiși Îl vor osândi la moartea pe cruce pe Adolescentul Acesta Care acum le-a stârnit tot respectul și toată admirația.

Convingerea Sfântului Evangelist Luca era că „examenul” de maturitate a fost susținut și trecut cu succes de către Adolescentul Iisus, chiar acum, în fața celui mai exigent juriu. De aceea, după colocviul lui Iisus cu învățații iudei, evangelistul se referă la El ca și la un adult numindu-L direct „Iisus”, deși până la majoratul propriu-zis (vârsta de 30 de ani), va mai trece, desigur, destul de mult timp.

h). *Luca 3, 16*: „A răspuns Ioan tuturor, zicând: Eu unul vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine... El vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.”

i). *Luca 3, 22*: „Și S-a coborât Duhul Sfânt peste El, în chip trupesc, ca un porumbel și s-a făcut glas din cer: Tu ești Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit.”

Ambele texte reproduse mai sus, au fost comentate împreună cu paralelele lor sinoptice din Evangheliile după Matei și Marcu, în capitolele I și II ale prezentei lucrări.

j). *Luca 4, 1*: „Iar Iisus, plin de Duhul Sfânt, S-a întors de la Iordan și a fost dus de Duhul în pustiu.”

k). *Luca 4, 18-19*: „Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să binevestesc săracilor. M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului.”

În primul text avem acea modalitate specifică de lucrare a Duhului Sfânt în relația Sa cu Fiul lui Dumnezeu întrupat, concretizată permanent prin asocierea lui voluntară la toate acțiunile și misiunile Acestuia. Precizăm din nou că legătura, sau comuniunea de iubire dintre Fiul și Duhul Sfânt este o relație de ordin absolut și se manifestă perohoretic și veșnic în Treime, însă din momentul întrupării lui Iisus și până la Cincizecime, Duhul Îl asistă și-L „umple” permanent pe Iisus Omul, nu pe Iisus Domnul și nu-L va părăsi niciodată, decât numai în deplin consens trinitar, atunci când Fiul a trebuit să biruiască singur, pe Cruce, prin Jertfa lui de iubire, atât iadul cât și moartea, îndumnezeind astfel prin Înviere și ipostasul Său omenesc.

Pe de altă parte, în al doilea text, chiar Iisus Însuși confirmă (citându-L pe *Isaia 61, 1-2*), acest tip de „ungere” – „mirungere” de mai sus, asumându-Și-o ca pe un prețios „mandat” ontologic al Duhului.³³

l). *Luca 7, 36-50*: „Unul din farisei L-a rugat pe Iisus să mănânce cu el. Și intrând în casa fariseului, a șezut la masă. Și iată, era în cetate o femeie păcătoasă și, aflând că șade la masă, în casa fariseului, a dus un alabastru cu mir. Și, stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir... Și întorcându-se către femeie, a zis lui Simon: vezi pe femeia aceasta ? Am intrat în casa ta și apă pe picioare nu mi-ai dat; ea însă, cu lacrimi Mi-a udat picioarele și le-a șters cu părul ei. Sărutare nu mi-ai dat; ea însă de când am intrat, n-a încetat să-Mi sărute picioarele. Cu untdelemn capul Meu nu l-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele. De aceea îți zic: Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit. Iar celui cui se iartă puțin, puțin iubește; Și a zis ei: iertate îți sunt păcatele... Credința ta te-a mântuit; mergi în pace.”

Ungerea cu „mirul morților” I-a fost aplicată Domnului Iisus în două rânduri: prima dată în Galileea (despre care ni se relatează în textul de mai sus), iar a doua oară în Betania (Iudeea), ambele cazuri fiind tratate în capitolele anterioare (I și II), respectiv în analiza textelor din *Matei 26, 6-13* și *Marcu 14, 3-9*, în paralel cu cel din *Ioan 12, 1-8*.

m). *Luca 8, 46*: „...S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit *puterea care a ieșit din Mine.*”

Aici este vorba despre o minune (o vindecare) săvârșită prin puterea divină a Domnului Iisus Hristos³⁴, asupra unei femei, care fusese bolnavă de o hemoragie perpetuă, timp de doisprezece ani. La prima vedere, nu este ceva neobișnuit, pentru că El, pur și simplu deține în mod firesc această dumnezeiască putere³⁵. Pentru Iisus, minunea nu este altceva decât un bine făcut gratuit omului, un bine a cărui motivație stă atât în compasiunea Lui ca Dumnezeu și Mântuitor al nostru, cât și în atotputernicia Sa. Dealtfel, în tot ce făcea și învăța, Iisus Domnul Se manifesta „ca Unul Care are putere” (*Matei 7, 29*), și deși întotdeauna „toți Îl încuvințau și se mirau de cuvintele Harului care ieșeau din gura Lui” (*Luca 4, 22*), totuși acest lucru îi intriga pe adversarii Lui până într-atât, încât nu s-au sfiit să-L întrebe: „Cu ce putere faci acestea ? Și cine Ți-a dat puterea aceasta ?” (*Matei 21, 23b*). Dar El a mărturisit încă de la începutul propovăduirii Sale, ceea ce de fapt au vestit despre El profeții din vechime: „Duhul Domnului este peste

Mine, pentru care M-a uns să binevestesc... să vindec... să propovăduiesc... și să vestesc..." (Luca 4, 18-19, cf. Isaia 61, 1). Iar când este propovăduit de Sfinții Apostoli aceștia mărturisesc, la rândul lor, „cum a uns Dumnezeu cu Duh Sfânt și cu putere pe Acesta, Care a umblat făcând bine și vindecând pe toți cei asupriți de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El” (Fapte 10, 38). Iată cum primește Domnul „mirungerea” iubirii de la Duhul Sfânt și o împarte cu întreaga Biserică Sa, în care El este mereu prezent prin Sfintele Sale Taine, mereu atent, mereu activ, mereu iertând, mereu dezlegând, mereu tămăduind și mai ales *mereu iubind* pe fiecare om în parte, dar și pe toți credincioșii întreolaltă.³⁶

n). Luca 9, 28-35: „Iar după cuvintele acestea, ca la opt zile, luând cu Sine pe Petru și pe Ioan și pe Iacov, S-a suit pe munte, ca să Se roage. Și pe când se ruga El, chipul Feței Sale S-a făcut altul și îmbrăcămintea Lui albă, strălucind. Și iată, doi bărbați vorbeau cu El, care erau Moise și Ilie. Și care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârșitul Lui, pe care avea să-l împlinească în Ierusalim. Iar Petru și cei ce erau cu el erau îngreuiți (ca) de somn; și deșteptându-se, au văzut slava Lui și pe cei doi bărbați stând cu El. Și când s-au despărțit ei de El, Petru a zis către Iisus: Învățătorule, bine este ca noi să fim aici și să facem trei colibe: una Ție, una lui Moise și una lui Ilie, neștiind ce spune. Și, pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor și i-a umbrit; și ei s-au spăimântat când au intrat în nor. Și glas s-a făcut din nor, zicând: Acesta este Fiul Meu cel ales, de El să ascultați!”

Referindu-se la cea de-a doua Teofanie a Noului Testament, minunea Schimbării la Față a Domnului, textul de mai sus nu pune „probleme”, comparativ cu paralelele lui sinoptice (Matei 17, 1-8 și Marcu 9, 2-9), ci doar câteva deosebiri, despre care am amintit deja, promițând că le vom semnala aici.

Prima deosebire constă în datarea evenimentului, adică, după Matei și Marcu nu e nicio probabilitate, amândoi afirmând că au urcat pe munte „după șase zile” de la mărturisirea lui Petru și de la întâia și a doua vestire a Patimilor Domnului, pe când Luca este de părere că ar fi fost „ca la opt zile”, ceea ce ar putea însemna de fapt șapte zile (adică nici șase, nici opt), dar la urma urmei, prea puțin contează.

A doua deosebire o constituie ordinea în care sunt amintiți cei trei Apostoli: la Matei și Marcu sunt numiți *Petru, Iacov și Ioan*, iar la Luca, *Petru, Ioan și Iacov*. Acest amănunt contează, însă, nu acum și nu aici.

A treia deosebire, mai evidentă, apare în legătură cu descrierea evenimentului. Sfinții Matei și Marcu spun simplu: „și S-a schimbat la Față înaintea lor”, pe când Luca detaliază: „... pe când Se ruga Iisus, chipul Feței Sale s-a făcut altul...” Apoi, primii doi Evangheliști, la fel de lacunar, îi menționează pe Moise și Ilie vorbind cu Iisus, dar Luca precizează că cei doi, „arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârșitul Lui, pe care avea să-L împlinească în Ierusalim.”

În al patrulea rând, la Matei și Marcu urmează replica plină de candoare a lui Petru, cu propunerea de a face cele trei colibe, pe când Luca pomenește mai întâi de crearea unei situații similare cu cea din noaptea din Ghetsimani, când aceiași Apostoli „erau îngreuiți ca de somn” și abia după „deșteptarea” lor i-au văzut ei pe Moise și pe Ilie, iar numai după despărțirea acestora de Iisus, venindu-și Petru în fire, a propus construirea celor trei colibe.

În fine, după toate cele de mai sus, cei trei Evangheliști încep să redevină *sinoptici*, dar nu întru totul.

Și iată de ce! Deși toți trei Evangheliștii menționează în acest moment apariția unui nor, care „i-a umbrît” pe Iisus și pe cei dimpreună cu El, se ivesc totuși și acum noi diferențe în relatări. Doar Matei precizează că era „un nor luminos” (17, 5), pe când la Marcu (9, 7) și la Luca (9, 34) norul apare și „umbrește”, dar nu e luminos. Apoi, la Matei și Marcu norul vine pe când erau de față Moise și Ilie, pe când la Luca aceștia plecaseră deja. Însă, în ceea ce privește pe noi cu privire la acest nor, fie că este luminos, fie că nu e luminos, contează doar faptul că el a venit și că nu era un nor obișnuit, apărut întâmplător, ci era Însuși Duhul Sfânt, materializat acum, dar nu în chip de porumbel, ci în chip de nor, străvechea Lui „înrupare” din vremurile vechitamentare. Din *Ieșirea 13, 21-22* știm că sub acest aspect de „stâlp” (coloană) „de nor” (ziua) și „de foc” (noaptea), Duhul Sfânt îi călăuzea pe israeliți prin pustiuri, iar din *Ieșirea 14, 19, 24* știm că sub aceeași materializare, le-a favorizat trecerea cu deplin succes prin Marea Roșie. Relativ la acest episod dramatic din istoria lui Israel, Sfântul Apostol Pavel ne-a lăsat o superbă analogie tipologică, prin care semnifică cele două inseparabile și Sfinte Taine: *Botezul și Mirungerea*: „Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și că toți au trecut prin mare. Și toți prin Moise s-au botezat în nor și în mare.” (*I Corinteni 10, 1-2*).

Iar când Moise și Iosua s-au suit pe Muntele Sinai, să primească Legea, „un nor a acoperit muntele; Slava Domnului S-a pogorât pe Muntele Sinai și l-a acoperit norul șase zile, iar în ziua a șaptea a strigat Domnul pe Moise din mijlocul norului... Și a stat Moise pe munte patruzeci de zile și patruzeci de nopți” (*Ieșirea 24, 15, 16, 18*).

Așadar, actul dării Legii pe Sinai s-a făcut – de la un capăt la celălalt – numai sub „umbrirea” sau „pecetluirea” norului Duhului Sfânt, ceea ce reprezintă o „Mirungere” cu un maxim caracter revelațional, însă insuportabil pentru acea vreme, chiar dacă „cele două table ale Legii, table de piatră, erau scrise cu degetul lui Dumnezeu” (*Ieșirea 31, 18*).

În cadrul Teofaniei de pe Tabor, norul luminos al Duhului Sfânt include în conul Său de lumină, alături de Taina încă nedeplin revelată a Jertfei și Învierii Domnului, nu numai infinitele dimensiuni sacramentale ale unei mântuirii recapitulative, universale, ci și profunzimea misterului perihoretic al Sfintei Treimi (*II Corinteni 13, 13*), din interiorul Căreia, vocea Tatălui răsună din nou, mărturisind: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, în Care am binevoit, pe Acesta ascultați-L!” (*Matei 17, 5; Marcu 9, 7*). Însă în *Luca 9, 34*, apare și aici o deosebire. De fapt este a șaptea dar și ultima dintre cele anunțate: „Acesta este Fiul Meu Cel *ales*, de El să ascultați!”

Desigur că pentru noi cei de acum, între termenii „ales” și „iubit” există un perfect raport sinonimic, însă pentru destinatarul Evangheliei a III-a (patricianul Teofil), conta foarte mult faptul că dintre Persoanele Sfintei Treimi, doar Fiul a fost *ales*, sau *desemnat* prin planul cel din veci al lui Dumnezeu, ca El și numai El să fie noul Adam, numai El să fie Mesia, biruitorul iadului și al morții și Mântuitorul lumii (cf. *I Corinteni 15, 23-28*) și, în consecință,

doar El și numai El poate fi Întemeietorul și Săvârșitorul tuturor Tainelor Bisericii, întemeiată prin Jertfa Sa. Iar Duhul Sfânt „pecetluiește”, confirmând acum și acest adevăr (pe lângă toate celelalte), mărturisit de către Însuși Dumnezeu Tatăl.

o). *Luca 10, 21*: „În acel ceas (Iisus n.n.) S-a bucurat în Duhul Sfânt...” Aici este singurul loc din Noul Testament, în care se vorbește despre o asemenea bucurie în viața pământească a Domnului Iisus Hristos. Cauza acestei dumnezeiești bucurii, o aflăm într-un verset anterior (17), unde citim că întorși din misiunea „de probă”, cei șaptezeci (și doi) de ucenici îi raportează lui Iisus „cu bucurie, zicând: Doamne, și demonii ni se supun în numele Tău!” Din *Galateni 5, 22* știm că bucuria este una din infinitele „roade” ale Duhului Sfânt, dar în *Romani 14, 17*, citim că „Împărăția lui Dumnezeu este dreptate și pace și bucurie în „Duhul Sfânt”. Așadar, faptul că Domnul „S-a bucurat în Duhul Sfânt”, înseamnă că Însuși Duhul Sfânt trăiește într-o comuniune absolută cu Iisus, atât bucuria prezentă, cât și toate stările Lui sufletești, fapt pe care l-am constatat deja, de mai multe ori și până acum, dar o să-l mai întâlnim în mod frecvent, pe tot parcursul prezentei lucrări.

În această comuniune de bucurie divină intră și bucuria ucenicilor, dar numai ca un sentiment pur uman, limitat, cauzat de o satisfacție temporară, o consecință firească a unui prim succes misionar. Iisus le amplifică însă la nivel ceresc această bucurie, asigurându-i că pentru ei există un motiv infinit mai întemeiat de a se bucura: „...ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri!” (v. 20)

În ceruri vor fi scrise, de acum înainte și toate numele celor botezați și miruiți în numele lui Hristos și al Sfintei Treimi.

p). *Luca 12, 10*: „Oricui va spune vreun cuvânt împotriva Fiului Omului, i se va ierta; dar celui ce va huli împotriva Duhului Sfânt, nu i se va ierta.”

- *Luca 12, 11-12*: „Iar când vă vor duce în sinagogi și la dregători și la stăpâniri, nu vă îngrijiți cum sau ce veți răspunde, sau ce veți zice. Că Duhul Sfânt vă va învăța chiar în ceasul acela, ce trebuie să spuneți.”

Temele textelor de mai sus, respectiv păcatul neiertabil, de hulă împotriva Duhului Sfânt (12, 10), precum și asistarea exclusivă, de către Duhul Sfânt, a celor prigoniți pentru Hristos (12, 11-12), au fost deja prezentate și detaliat comentate în capitolele I și II, la textele paralele din *Matei 12, 31-32* și *Marcu 3, 28-29*, precum și *Matei 20, 22-23* și *Marcu 10, 38*.

r). *Luca 24, 49*: „Și iată, Eu trimit peste voi făgăduința Tatălui Meu; voi însă ședeți în cetate, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus.”

Dumnezeieștile promisiuni de mai sus, pe care le face Iisus Domnul în finalul Evangheliei a III-a, vor fi reînnoite de către El în mai multe rânduri, atât în cadrul Evangheliei a IV-a (*Ioan 14, 16, 17, 26; 15, 26; 16, 7-14*), cât și în *Fapte 1, 4, 5, 8* și se vor împlini întocmai, cu prilejul celei dintâi Cincizecimi creștine (*Fapte 2, 1-4*).

Despre toate acestea și încă despre multe altele, vom trata în capitolul următor.

NOTE

¹. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Dicționar de Teologie ortodoxă: A-Z*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1981, p. 255;

². Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgica specială pentru Institutele teologice*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1980, p. 377;

³. *Ibidem*, nota 58: „Pe cei care dintre eretici se întorc la Ortodoxie... îi primim... pecetluindu-i, adică ungându-i mai înainte cu Sfântul Mir pe frunte și pe ochi și pe nări și pe gură și pe urechi; și pecetluindu-i zicem: Pecetea Darului Duhului Sfânt...” (cf. Dr. Nicodim Milaș, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, însoțite de comentarii, trad. De Uroș Kovincici și Dr. N. Popovici, 2 vol. în 4 părți, 1930-1936, I, 2, p. 118-119;

⁴. Pr. Dr. Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament: A-Z*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1984, p. 300;

⁵. Prepararea și sfințirea Sfântului și Marelui Mir era și este, în mod exclusiv, o prerogativă a Bisericilor autocefale. Însă, în Patriarhia Română, această consacrare s-a săvârșit deja de trei ori înainte de autocefalie (în 1513; în 1643 și în 1882), iar în anul 2010, s-a săvârșit pentru a douăzecea oară, de fiecare dată având o constantă și majoră importanță, atât din punct de vedere canonic, cât și teologic. Semnificația ei canonică constă în faptul că Biserica autocefală își exercită dreptul, dar și îndatorirea de a sfinți Sfântul și Marele Mir, prin coliturghisirea tuturor ierarhilor ei, într-o zi de maximă intensitate spirituală a Săptămânii celei Mari (Joia Patimilor Domnului), dar și de maximă comuniune a soborului episcopilor, cu ceata preoților și a diaconilor și cu totalitatea credincioșilor, precum și a tuturor acestora întreolaltă, dimpreună cu Hristos, cu Sfinții Săi Apostoli și cu Sfinții Părinți ai Bisericii, din toate timpurile. Din punct de vedere teologic, prin ritualul săvârșit, acest eveniment subliniază atât unitatea Tainelor de inițiere (Botez, Mirungere și Euharistic), cât și rolul lucrării tainice a Harului Duhului Sfânt în cadrul tuturor Sfintelor Taine (vezi Pr. Prof. N. Buzescu, *Lucrarea Duhului Sfânt în Sfintele Taine*, în rev. „Ortodoxia”, nr. 3-4/1979, p. 562-582;

⁶. Cf. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, o.c., nota nr. 55, p. 376;

⁷. Citat la Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Tratat de Teologie Dogmatică și Ecumenică*, Editura România creștină, București, 1999, p. 184;

⁸. *Ibidem*;

⁹. Acțiunea propriu-zisă de preparare și sfințire a Sfântului și Marelui Mir, este o prerogativă exclusivă a episcopilor.

¹⁰. Sfântul și Marele Mir se mai folosește, așa cum am mai spus, atât la târnosirea bisericilor și altarelor și la sfințirea antimiselor cât și la ungerea celor căzuți din dreapta credință și reprimiți în Ortodoxie;

¹¹. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, o.c., p. 181;

¹². Pr. Prof. Nicolae Ciudin, *Studiul Vechiului Testament*, Editura Creștină Noastră, București, 1997, p. 293;

¹³. Armand Puig, *Iisus. Un profil biografic*, trad. din lb. catalană de dr. Jana Balaciu Matei, Editura Meronia, București, 2006, p. 359;

¹⁴. *Ibidem*, p. 241;

¹⁵. Sfântul Ioan Gură de Aur, *De S. Pentecoste*, nom. 1, P.G., T. XXIII, col. 1220;

¹⁶. Mitropolit Jean Zizioulas, *L'être ecclésial*, Genève, p. 113;

¹⁷. Prot. Dr. Ioan Bude, *Temeiuri biblice noutestamentare*, cu privire la oficierea Sfintelor Taine și Ierurgii bisericești, Ed. Învierea și Eurobit, Timișoara, 2017, p. 30;

¹⁸. Luca 1, 14, 25, 28, 41, 44, 45, 49; 2, 10, 14, 20; 24, 52-53; etc.

¹⁹. Luca 1, 15, 41, 67, 80; 2, 40; 4, 1; Fapte 2, 3-4, etc.;

²⁰. Luca 1, 35; 2, 25-27; 52; 3, 21; etc.

²¹. Luca 24, 49; Fapte 1, 4-5, 8; etc.

²². Fapte 10, 44-47; 11, 15; 19, 6, etc.

²³. Cf. Prot. Dr. Ioan Bude, *Protomartirii Noului Testament: Sfântul Ioan Botezătorul și Sfântul Arhidiacon Ștefan*, Editurile Învierea și Solness, Timișoara, 2017, p. 9-13;

²⁴. D. Buzy, *Saint Jean-Baptiste, études historiques et critiques*, Paris, 1922, p. 1;

²⁵. Cf. Studiul Noului Testament pentru Institutele Teologice, ed. a III-a, E.I.B.M.B.O.R., București p. 81;

²⁶. Prot. Dr. Ioan Bude, o.c., p.11;

²⁷. Ibidem;

²⁸. J. Daniélou, *Études d'exégèse judeo-chrétienne*, în „Les Testimonia” Paris, 1966, p. 36;

²⁹. Y. Congar, *Mèrite* (art.) în vol. „L'Évangile hier et aujourd'hui”, Geneva, 1968, p.194-195;

³⁰. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, traducere, prefață și note de Pr. Dr. Vasile Răducă, în Colecția „Pnevna”, Editura Anastasis, București, 1995, p. 10-12;

³¹. În acest sens, Pr. Prof. Nicolae Ciudin, o.c., p. 27-28, notifică: „Cea mai veche din traduceri Sfintei Scripturi într-o altă limbă și totodată cea mai veche traducere din limba ebraică în limba greacă, este versiunea Septuagintei, numită și Traducerea celor 70, sau Traducerea Alexandrină. În timpul ultimelor veacuri î.d. Hr., evreii s-au răspândit în diferite părți ale lumii. Unii s-au așezat în Egipt, în Alexandria și prin împrejurimi, unde au adoptat limba greacă. Nemaiputând înțelege cele ce li se citeau la cultul divin din textul biblic ebraic, ei au simțit nevoia de a li se traduce Scriptura Vechiului Testament în limba greacă. Astfel a luat naștere traducerea Alexandrină, sau Septuaginta (LXX). Despre modul cum s-a făcut această traducere se istorisesc următoarele: o oarecare Aristea, șef de gardă al regelui Egiptului, Ptolemeu Filadelful (284-247), a scris fratelui său Filocrat o scrisoare, prin care îl informa că regele, după sfatul bibliotecarului său Demetrius Falereul, a dispus traducerea Legii evreilor în limba greacă pentru a fi păstrată în Biblioteca din Alexandria. În acest scop, regele Ptolemeu a trimis pe Aristea, la arhiereul Eleazar în Palestina, să-l roage să trimită bărbați învățați pentru a-i traduce Legea evreilor în limba greacă. Arhiereul i-a trimis 72 de bărbați, câte 6 din fiecare seminție, care au fost primiți de rege cu mare pompă și i-a așezat pentru lucru într-o clădire pe insula Faros, lângă Alexandria și au tradus cele cinci cărți – Tora – ale lui Moise (Pentateuhul) în 72 de zile. Traducerea a fost aprobată de o mare comunitate de evrei, obținând și ei un exemplar pentru trebuințele lor religioase.”

Față de cele relate mai sus, tradiția îl plasează pe Simeon printre cei 72 de rabini traducători ai Septuagintei, lui revenindu-i spre traducere Cartea Profetului Isaia. Ajungând cu traducerea la capitolul 7, 14: „Iată fecioara va avea în pântece și va naște fiu...”, Simeon a fost șocat că în textul ebraic s-ar fi putut strecura o greșeală, socotind că nu „fecioara (haalmá), ci „femeia” (ișá) „va naște”, cum e și firesc. Drept pentru care, a șters din textul ebraic cuvântul „haalmá” (fecioara) și a scris „ișá” (femeia), fiind convins că a îndreptat greșeala. Dar în ziua următoare, spre mirarea lui, în textul ebraic era scris iarăși „haalmá”, iar el a corectat din nou, însă în următoarea zi „greșeala” cu „haalmá” era iarăși acolo. Dându-și seama că de fapt nu e nicio greșeală, ci un mare și tainic adevăr profetic despre nașterea lui Mesia, Simeon s-a rugat fierbinte ca Dumnezeu să-l învrednicească să vadă cu ochii lui împlinirea acestei minuni. Așa se face deci, că „așteptând el mângâierea lui Israel, Duhul Sfânt era asupra lui”, făgăduindu-i „că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului” (Luca 2, 25-26).

Deși această tradiție este intens contestată (mai ales de criticii raționaliști), cert este „că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Luca 1, 37) și, dacă Evanghelia spune că Duhul Sfânt l-a ocrotit și l-a ținut în viață atât de mult pe Simeon și dacă „din îndemnul Duhului a venit el la templu” (Luca 2, 27) tocmai în acest moment, când templul însuși „s-a umplut de slavă” (Agheu 2, 7) prin această cea dintâi intrare în el a lui Mesia, cum să nu credem în adevărul acestei Sfinte Evanghelii, despre care autorul ei (Sfântul Luca) mărturisese încă de la început și ne asigură că este „o istorisire a faptelor pe deplin adevărate între noi” (1, 1) ? Așadar, „poate fi oare ceva cu neputință la Dumnezeu ?” (Facerea 18, 14).

³². Prot. Dr. Ioan Bude, *Conotații biblice despre „Jertfa vie” și limbajul imnic-euharistic*, Ed. I, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2006, p. 97;

³³. Paul Evdokimov, o.c., p. 12;

³⁴. Prot. Dr. Ioan Bude, *Firescul puterii divine a Mântuitorului Iisus Hristos în săvârșirea minunilor – câteva considerente*, în Rev. „Altarul Banatului”, nr. 10-12/2009, p. 11-22;

³⁵. Vezi detalii în lucrarea lui G. Theissen, *Miracle Stories in the Early Cristian Tradition*, Einburg, Clark, 1983;

³⁶. Detalii în acest sens la Pr. Prof. Univ. Dr. Sorin Cosma, *O abordare creștină a Bisericii*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007 (în special în partea a IV-a: Rugăciunea ca terapie psihosomatică), p. 256-260;